

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO ĮSTATYMO NR. VIII-1234 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – VAI projektas) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖS GAUTI INFORMACIJĄ IŠ VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1524 12 IR 18 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO, 13, 14 IR 15 STRAIPSNIŲ PRIPAŽINIMO NETEKUSIAIS GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – TGI projektas) (TAP-19-1098; TAIS NR. 19-3158(2))

2019-07-15 Nr. NV-2057

Vilnius

Įvertinę teikiamų įstatymų projektų atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas:

1. Projektų teikime nurodyta, kad VAI projektu nauja redakcija dėstomame Viešojo administravimo įstatyme (toliau – VAI) pateikta nauja vidaus administravimo sąvokos apibrėžtis sąlygoja būtinybę tikslinti kai kurias Valstybės tarnybos įstatymo nuostatas, tačiau, mūsų nuomone, Projektų rengėjų siūloma praktika minėtų santykių teisinį reguliavimą atlikti vėlesniame etape yra ydinga, neužtikrinanti išbaigtumo ir neatitinkanti Seimo statuto 135 straipsnio reikalavimų kartu su įstatymo projektu teikti kitus Seimo priimamų teisės aktų projektus dėl galiojančių teisės aktų pakeitimo ar pripažinimo netekusiais galios, kuriuos būtina priimti, priėmus teikiamą projektą. Atsižvelgiant į tai, kad Vidaus reikalų ministerija 2019-07-09 pateikė suinteresuotoms institucijoms derinti Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr.VIII-1316 2 ir 38 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (TAIS Nr.19-8517), siekiant teisėkūros sistemiškumo, Lietuvos Respublikos Seimui šį projektą Vyriausybė turėtų teikti kartu su VAI projektu ir TGI projektu.

2. Įvertinus tai, kad VAI keičiamos viešojo administravimo sritys, koreguojamas reguliavimas dėl viešųjų paslaugų sampratos, išplečiamas administracinių sprendimų priėmimo reguliavimas, taip pat atsisakoma viešojo administravimo įgaliojimų suteikimo tam tikros formos juridiniams asmenis, tobulinamas ūkinės veiklos priežiūros reguliavimas, darytina išvada, kad siūlomas reguliavimas yra keičiamas iš esmės, todėl, priešingai nei teigiama projektų aiškinamajame rašte, išlieka poreikis atlikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą pagal Vyriausybės nustatytą tvarką.

3. Projektų teikime nurodyta, kad suinteresuotų institucijų derinimo metu pateiktos pastabos įvertintos ministerijos organizuotų susitikimų su šiomis institucijomis metu, tačiau pagal Vyriausybės darbo reglamento 38.3 papunktį Vyriausybei kartu su projektais turėtų būti pristatyti tokių pasitarimų rezultatai. Šiuo atveju, nekartodami institucijų anksčiau išsakytų pastebėjimų, pastebime, kad visgi nėra galimybės įvertinti, ar pagrįstų argumentų pagrindu neatsižvelgta į tam tikras suinteresuotų institucijų pastabas (pvz., dėl Teisingumo ministerijos pastabos dėl administracinių sprendimų pripažinimo netekusiais galios, dėl viešųjų paslaugų teikimo visoje ar dalyje valstybės teritorijos ir pan.). Siūlome atitinkamai papildyti lydimąją medžiagą.

4. Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 33, 34 straipsniai apibrėžia informaciją, kuri nurodoma VAĮ 23 straipsnio 3-4 dalyse, todėl siūlome jos atsisakyti kaip perteklinės, tuo tarpu VAĮ 23 straipsnio 2 dalies nuostatos, kad Vidaus reikalų ministerija yra Viešųjų ir administracinių paslaugų stebėsenos ir analizės informacinės sistemos valdytoja, įtvirtinimas įstatymo lygiu nederą su minėto įstatymo 33 straipsnio 1 dalimi, pagal kurią, valstybės informacinės sistemos valdytojas ir valstybės informacinės sistemos tvarkytojas (tvarkytojai) paskiriamas (paskiriami) teisės aktu, kuriuo tvirtinami valstybės informacinės sistemos nuostatai.

Šio pastebėjimo kontekste kaip neatitinkanti Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo taip pat turėtų būti peržiūrėta VAĮ 40 str. 2 d., kurioje nustatoma, kad Licencijų informacinės sistemos valdytoja yra Teisingumo ministerija. Taip pat atsižvelgiant į Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 33 straipsnio nuostatą, VAĮ 40 str. 3 d. yra perteklinė, o VAĮ 40 str. 4 d. yra perteklinė remiantis Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo 43 str. 3 d.

5. VAĮ atsisakyta šiuo metu galiojančios nuostatos, kad, prašymą gavęs viešojo administravimo subjektas, nustatęs, kad prašyme nurodyti klausimai priskiriami ir kitų viešojo administravimo subjektų kompetencijai, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos persiunčia jo kopiją kitiems viešojo administravimo subjektams, su kurių kompetencija susijęs prašymo nagrinėjimas. Siūlome aiškinamajame rašte atskleisti tokio reguliavimo motyvus, be kita ko, šiuo aspektu turėtų būti įvertintas TGĮ projektas, kuriame lieka nuoroda apie prašymo persiuntimą (5 straipsnis).

6. VAĮ 14 straipsnio 4 dalyje siūloma įtvirtinti, kad klaidų taisymo procedūra negalima, jeigu klaidos ištaisymas pakeistų administracinio sprendimo turinį *iš esmės*. Mūsų nuomone, aptariama vertinamojo pobūdžio nuoroda sudarys galimybes teisės taikymo interpretavimui, todėl lieka objektyvus poreikis sukonkretinti minimų „klaidų“ sampratą, pvz., nurodant, kad tai faktinės ar techninės klaidos ar pan.

7. Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių 56.4 papunktyje yra įtvirtintas siekis numatyti viešosios paslaugos sąvoką, kuri reikštų, kad viešąją paslaugą laikoma visuomenei

teikiama nauda, kuri atitiktų tam tikrus požymius. Mūsų nuomone, VAĮ pateikta sąvokos apibrėžtis, kuri nekonkretizuoja sukuriamos viešosios naudos požymių, yra pernelyg lakoniška ir neišsami.

8. Siekiant teisinio aiškumo, VAĮ 2 str. 15 d. apibrėžiama sąvoka „ūkio subjektų veiklos priežiūra“, tikslintina šiais aspektais: 1) nurodytina, ar ūkio subjektų veiklos priežiūra yra viešojo administravimo veikla; 2) nurodytinas santykis su VAĮ 2 str. 17 d. nurodytos sąvokos „viešasis administravimas“ apibrėžtyje vardinamomis viešojo administravimo veiklomis; 3) nurodytina, kokių subjektų kontroliavimui skirta šioje sąvokoje minima viešojo administravimo subjekto veikla; 4) atsižvelgiant į tai, kad toliau keičiamame Įstatyme dėstant ūkio subjektų veiklos priežiūros teisinį reguliavimą nevartojamas „kontrolės“ terminas, jo siūlytina atsisakyti ir VAĮ 2 str. 15 d.; 5) siūlytina, kaip perteklinio, atsižvelgiant į šioje sąvokoje dėstomą aptariamą veiklos paskirtį, atsisakyti nuorodos į VAĮ 31 str. nurodytus veiksmus.

9. Atsižvelgiant į tai, kad VAĮ 4 skirsnis (9 straipsniai) yra skirti ūkio subjektų veiklos priežiūros teisiniui reguliavimui, siūlytina atitinkamomis nuostatomis papildyti VAĮ 1 straipsnį „Įstatymo paskirtis“.

10. Siekiant reguliavimo aiškumo, siūlytina VAĮ 2 str. 19 d. „viešojo administravimo institucijos“ sąvoką tikslinti, atskleidžiant, kas laikytina joje nurodytu vienasmeniu subjektu (pvz., ar juo galėtų būti bet kuris valstybės tarnautojas, nurodytas VAĮ 2 str. 20 d. pateikiamoje „viešojo administravimo subjekto“ sąvokoje).

11. Siūlome VAĮ 2 straipsnio 20 dalyje, apibrėžiant viešojo administravimo subjektų sąvoką, sukonkretinti, kaip suprantama išskiriama kategorija „pareigūnas“. Kartu pažymime, kad aiškinamajame rašte nurodyta sąvokos „viešojo administravimo institucija“ samprata neatitinka tos, kuri įtvirtinta VAĮ.

12. Administracinės procedūros dalyviai – *asmuo, dėl kurio galimai pažeistų teisių ir teisėtų interesų yra pradėta administracinė procedūra*, ir viešojo administravimo subjektas, kuris pradėjo administracinę procedūrą (VAĮ 2 straipsnio 2 dalis). Atsižvelgiant į tai, VAĮ 3 straipsnio 2 punkte, aprašant vieną iš viešojo administravimo principų, siūlytina nuosekliai vartoti minėtą asmenį apibūdinančią formuluotę (vietoj „asmuo, dėl kurio yra pradėta administracinė procedūra“). Kartu šia apimtimi siūlomas reguliavimas turėtų būti peržiūrėtas sistemiškai, pvz., VAĮ 24 straipsnis, prireikus ir kt.

13. VAĮ 2 straipsnio 17 dalyje pateikiama viešojo administravimo sąvoka siejama su *reglamentuota* viešojo administravimo subjektų veikla, tačiau, mūsų nuomone, teisiniu požiūriu ši nuoroda laikytina neapibrėžta, kita vertus, šiame kontekste kyla pagrįstas klausimas, kokia nereglamentuota veikla viešojo administravimo subjektai galėtų užsiimti.

14. Viešojo administravimo *veikla* kaip atskira kategorija VAĮ nėra išskiriama, todėl šiuo aspektu siūlome peržiūrėti VAĮ 5 straipsnio 3 dalies 1 punktą, taip pat 17 straipsnio 2 dalį.

15. Siūlome įvertinti, ar VAI 7 straipsnio 2 dalyje tikslinga asmenims, pretenduojantiems užimti *bet kokią 7 straipsnio 1 dalyje nurodytą veiklą* (t.y. - ne tik viešojo administravimo veiklą) atliekančių darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigas, nustatyti, kad jiems taikomi Valstybės tarnybos įstatyme nustatyti nepriekaištingos reputacijos ir vadovo nustatyti kvalifikaciniai reikalavimai (taip pat siūlome įvertinti šios normos santykį su VAI 5 straipsnio 3 dalies 2 punktu).

Be to, VAI 5 straipsnio 3 dalies 2 punkte ir 7 straipsnio 2 dalyje duodama nuoroda į „vadovo nustatytus kvalifikacinius reikalavimus“ - reikėtų patikslinti koks vadovas turimas omenyje.

Kartu aptariamo straipsnio 3 dalyje turėtų būti patikslinta, įvertinus tai, kad išskiriamas Vyriausybės įstatymo straipsnis funkcijų vykdymo *tvarkos* nenustato.

16. Siekiant aiškumo, VAI 9 straipsnio 3 dalyje turi būti patikslinta, kad terminas sprendimui priimti skaičiuojamas nuo prašymo ar skundo užregistravimo viešojo administravimo subjekte dienos.

17. Siūlome VAI 13 straipsnyje patikslinti, nurodant, kad gali būti apskūstas viešojo administravimo subjekto vilkinimą atlikti *jo kompetencijai priskirtus* veiksmus.

18. Baudžiamojo kodekso 288 straipsnio ir jame nurodytų specialiųjų subjektų kontekste turėtų būti įvertinta VAI 16 straipsnio 3 dalis.

19. VAI 18 straipsnio 4-6 dalių reguliavimas turėtų būti įvertintas Strateginio valdymo įstatymo projekto ir susijusių įstatymų pakeitimo projektų (TAIS Nr. 19-5624) kontekste, be kita ko, akcentuojant tai, kad iš esmės siūlomos nuostatos nėra priskirtinos VAI dalykui.

20. Mūsų nuomone, VAI 19 straipsnio 3 dalyje reikėtų palikti šiuo metu galiojančio Viešojo administravimo įstatymo 11 straipsnio 4 dalies redakciją, t.y. po žodžių „Grupė steigama“ įrašyti žodžius „sudėtingiems, kompleksiniams“, nes priešingu atveju bus susiaurintas institucijų, kuriose gali būti steigiamos grupės, ratas. Atkreiptinas dėmesys, kad aiškinamajame rašte nėra pateiktas tokio siūlymo pagrindimas.

21. Siūlome peržiūrėti VAI struktūrą, siekiant užtikrinti tai, kad reguliavimas pagal savo turinį būtų maksimaliai sistemiškas ir nuoseklus, pvz., VAI 18-20 straipsnių, atsisakius vidaus administravimo kaip atskiros viešojo administravimo srities, dėstymas greta kitų sričių reguliavimo nelaikytinas tikslingu.

Kartu pažymime, kad VAI struktūra koreguotina, atsižvelgiant ir į tai, kad pagal Teisėkūros pagrindų įstatymą įstatymą sudaro dalys, skyriai, skirsniai, kurie yra skyrių sudedamoji dalis ir numeruojami kiekviename skyriuje iš naujo, taip pat straipsniai.

22. VAI 21 straipsnio 2 dalyje siūlome nurodytą vieno mėnesio terminą įvardinti konkrečiu darbo dienų skaičiumi, t.y., tokiu pačiu principu, kaip ir kiti įstatyme išskiriami terminai.

23. VAI 12 straipsnio 1 dalyje yra minimi atitinkamų kategorijų duomenys, tuo tarpu šio straipsnio 2 dalyje konkrečiai išskiriami asmens duomenys. Mūsų nuomone, šio kategorijos, jei jų turinys tapatus, turėtų būti suvienodintos.

24. VAI 17 straipsnyje turi būti atskleista, kaip suprantama sąvoka „prižiūrimo subjektai“.

25. Siekiant aiškumo, turėtų būti atskleista, kaip yra traktuojamas „atlygis“ VAI 7 22 straipsnio 7 dalies reguliavimo kontekste.

26. Atsižvelgiant į tai, kad remiantis teisėkūros aiškumo principu, teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, tikslintina VAI 31 str. 1 d., atskleidžiant, ar priežiūrą atliekančiam subjektui turint teisės aktų suteiktus įgaliojimus atlikti ūkio subjektų veiklos patikrinimus, tačiau konkrečiu atveju atliekant kitas VAI 31 str. 2 d. nurodytas funkcijas, pvz., taikant poveikio priemones ūkio subjektams, būtų laikoma, kad priežiūrą atliekantis subjektas vykdo ūkio subjekto veiklos priežiūrą. Be to, įvertintinas šios nuostatos santykis su VAI 17 str. nuostata, remiantis kuria ne prižiūrimų subjektų veikos patikrinimas, o įgaliojimų duoti teisės aktų nustatytus privalomus nurodymus nepavaldiems subjektams turėjimas yra privaloma sąlyga teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūros veiklą laikyti viešojo administravimo veikla.

27. VAI 31 str. 2 d. 1 p. tikslintinas, atskleidžiant, kokiais būdais priežiūrą atliekantis subjektas užkerta kelią galimiems teisės aktų pažeidimams. Be to, įvertintina, ar šie būdai nepatektų į šio straipsnio 2 d. 4 p. nurodytos funkcijos taikyti poveikio priemones ūkio subjektams apimtį.

28. VAI 31 str. 1 d. ir 2 d. 1 p. vartotina vieninga „Vyriausybės patvirtintų gairių dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijų atlikimo aprašo“ (nurodytas ne pavadinimas) arba „Vyriausybės patvirtintų Gairių dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijų atlikimo aprašo“ (nurodytas pavadinimas) sąvoka.

29. VAI 31 str. 2 d. 3 p. nurodytina, kieno nustatyta ir kokia tvarka remiantis nustatomas ūkio subjekto rizikingumo laipsnis. Be to, VAI 31 str. 2 d. 3 p. nuostata „teisės aktų nustatyta tvarka“ tikslintina, remiantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr.1R-298, 12 p., kuris nustato, kad nuorodose turi būti nurodytas konkretus teisės aktas, arba šios nuostatos atsisakyti, kaip nesukuriančios pridėtinės vertės. Šiuo aspektu tikslintina ir VAI 34 str. 12 d.

30. Atkreiptinas dėmesys, kad VAI 31 str. 2 d. 6 p. nurodyta nuostata dėl priežiūrą atliekančių subjektų vykdomų kitų ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijų, kurias reglamentuoja VAI ir kiti įstatymai bei teisės aktai, nesprendžia Aiškinamajame rašte (3 ir 4 p.) identifikuotos problemos dėl aiškaus priežiūrą atliekančių subjektų funkcijų įvardijimo trūkumo.

31. VAI 32 str. 6 p. nuostata „kituose priežiūrą reglamentuojančiuose įstatymuose ir teisės aktuose“ dėstyta pagal šio straipsnio 5 p. analogiją - „specialiuosiuose priežiūrą reglamentuojančiuose įstatymuose ir jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose“. Šiuo aspektu įvertintina ir VAI 33 str. 3 d. 4 p. nuostata.

32. Įvertintinas VAI 33 str. 2 d. nuostatos, kurioje nurodomos priežiūrą atliekančio subjekto vadovo, jo įgalioto asmens ar kolegialios priežiūrą atliekančio subjekto institucijos patvirtintos rašytinė arba viešai paskelbta konsultacijos, suderinamumas su VAI 2 str. 20 d. apibrėžiamoje „viešojo administravimo subjekto“ sąvokoje vadinamais subjektais. Atitinkamai įvertintinos ir VAI 34 str. 3, 12 ir 14 d. nuostatos.

33. VAI 34 str. tikslintinas šiais aspektais (atitinkamai įvertintinas ir VAI Projekto 2 str.):

1) 34 str. 2 d. nustatoma, kad priežiūrą atliekančio subjekto vadovas, jo įgaliotas asmuo ar kolegiali priežiūrą atliekančio subjekto institucija tvirtina planuojamų tikrinti ūkio subjektų sąrašų sudarymo kriterijus, planinių patikrinimų atlikimo tvarką ir trukmę įtvirtinančias taisykles ir neplaninių patikrinimų atlikimo pagrindus, tvarkos aprašą ir trukmę, tikrinamų ūkio subjektų atrankos kriterijus įtvirtinančias taisykles, kurios, remiantis VAI 2 str. 8 d., patenka į norminių administracinių aktų apimtį, o pastarųjų rengimas ir priėmimas priskirtinas administraciniam reglamentavimui (VAI 2 str. 4 d.). Atsižvelgiant į tai, kad remiantis VAI 8 str. 1 d. administracinio reglamentavimo įgaliojimai gali būti suteikti tik viešojo administravimo institucijoms, VAI 34 str. 2 d. nurodyti subjektai derintini su VAI 2 str. 19 d. pateikiamoje „viešojo administravimo institucijos“ sąvokoje nurodytais subjektais. Atitinkamai įvertintina ir VAI 39 str. 2 d.

2) VAI 34 str. 2 d. 2 p. tikslintinas, atsisakant nuostatos, kuria numatoma, kad šioje dalyje nurodyti subjektai tvirtina neplaninių patikrinimų atlikimo pagrindus įtvirtinančias taisykles, kadangi tokie pagrindai įtvirtinti šio straipsnio 13 d.

3) Atsižvelgiant į tai, kad priežiūrą atliekantys subjektai ūkio subjektų veiklos priežiūrą vykdo vadovaudamiesi Vyriausybės patvirtintu gairių dėl ūkio subjektų veiklos priežiūros funkcijų atlikimo aprašu, 34 str. 6 d. atsisakytina techninio pobūdžio nuostatų dėl ūkio subjektų informavimo apie numatomą planinį patikrinimą būdų, jas perkeliant į minėtą aprašą.

4) Tikslintina VAI 34 str. 7 d., atskleidžiant sąvokų „nedeklaruotas darbas“ ir „nedeklaruota savarankiška veikla“ turinį. Be to, šios nuostatos pagrindimas pateiktinas Aiškinamajame rašte.

5) Siūlytina tikslinti VAI 34 str. 10 d., atsisakant nuostatos, kuria dažni patikrinimai galėtų būti grindžiami priežiūrą atliekančio subjekto veiklos tikslų pasiekimu, kaip nederančios su VAI 3 str. 9 p. įtvirtintu proporcingumo principu.

6) Jei VAI 34 str. 12 d. numatytas savarankiškas neplaninių patikrinimų pagrindas (priežiūrą atliekančio subjekto iniciatyva), šiuo pagrindu pildytina VAI 34 str. 13 d. Kitu atveju, jei VAI 34 str. 12 d. siekiama sureguliuoti, kad neplaninis patikrinimas atliekamas šioje nuostatoje nurodytiems subjektams priėmus motyvuotą sprendimą, atsisakytina žodžių „priežiūra atliekančio subjekto iniciatyva“. Atitinkamai tikslintina ir VAI 34 str. 14 d. nuostata dėl joje numatyto pagrindo neplaninį patikrinimą pradėti pagal gautą anoniminį skundą dėl konkretaus ūkio subjekto veiksmų ar neveikimo – atsisakant perteklinių nuostatų dėl sprendimo priėmimo, kaip atkartojančių VAI 34 str. 12 d. nuostatas, o likusias nuostatas perkeltiant į VAI 34 str. 13 d. kaip savarankišką pagrindą arba kaip sudėtinę 13 d. 2 p. numatyto pagrindo nuostatą.

7) VAI 34 str. 13 d. 2 p. atsisakytina perteklinės nuostatos „vadovaujantis neplaninių patikrinimų taisyklėmis“, kaip atkartojančios 34 str. 12 d. nuostatą.

8) VAI 34 str. 13 d. 4 p. tikslintinas, nurodant, koks įstatymas gali nustatyti papildomą neplaninio patikrinimo atlikimo pagrindą (žr. VAI 32 str. 5 p. analogiją). Be to, atsižvelgiant į tai, kad neplaninio patikrinimo atlikimo pagrindai būtų nustatyti įstatyminiame lygmenyje, ydinga praktika tuos pačius santykius reguliuoti skirtingo lygmens teisės aktais laikytina VAI 34 str. 13 d. 4 p. nuostata dėl galimybės neplaninių patikrinimų atlikimo pagrindus taip pat numatyti ir Vyriausybės teisės aktu.

9) Atsižvelgiant į tai, kad VAI 34 str. 14 d. nustatomas naujas reguliavimas, remiantis kuriuo pagal anoniminį skundą dėl konkretaus ūkio subjekto veiksmų ar neveikimo neplaninis patikrinimas būtų atliekamas tik tuo atveju, jei kiltų įtarimų dėl ūkio subjekto veiklos galimos grėsmės teisės normų saugomoms vertybėms, VAI pildytinas pereinamosiomis nuostatomis dėl teisinio reguliavimo taikymo neplaniniams patikrinimams, pradėtiems iki VAI įsigaliojimo.

10) Iš VAI 34 str. 15 d. nuostatos darytina išvada, kad informacija apie pabaigtą patikrinimą pateikiama visiems su patikrinimu nesusijusiems asmenims, tačiau tokios informacijos tarp VAI 35 str. numatytos priežiūrą atliekančio subjekto interneto svetainėje skelbiamos informacijos nėra. Atsižvelgiant į tai, tikslintinas arba VAI 34 str. 15 d., arba VAI 35 str. teisinis reguliavimas. Be to, VAI 34 str. 15 d. tikslintina, nurodant kokio subjekto iniciatyva priežiūrą atliekantis subjektas gali teikti informaciją nesusijusiems subjektams apie atliekamo patikrinimo faktą.

34. Siekiant teisinio aiškumo, tikslintina VAI 37 str. 1 d., atskleidžiant pagrindinio atliekamos ūkio subjektų veiklos priežiūros siekio (misijos) turinį, kadangi jis iš esmės nulemtų priežiūrą atliekančio subjekto vykdomų funkcijų turinį. Atkreiptinas dėmesys, kad remiantis Strateginio planavimo metodikos, patvirtintos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827,

29 p. strateginiame veiklos plane suformuluojama institucijos misija, nustatomi veiklos prioritetai ir esminiai vertinimo kriterijai, strateginiai tikslai ir juos įgyvendinančios programos.

35. VAI 37 str. 3 d. 5 p., nustatoma, kad pasibaigus kalendoriniams metams, priežiūrą atliekantys subjektai metinėse vykdytos veiklos ataskaitose pateikia informaciją apie pasiektas ūkio subjektų veiklos priežiūros, ūkio subjektams sukeltos naštos ir priežiūrai skiriamų išteklių vertinimo kriterijų reikšmes. Atsižvelgiant į tai, kad nurodytos vertinimo kriterijų reikšmės turėtų būti nustatomos metams, šios nuostatos įsigaliojimas sietinas su atitinkamų metų sausio 1 d.

36. Atkreiptinas dėmesys, kad priežiūrą atliekančių subjektų veiklos ataskaitų teisinis reguliavimas yra įtvirtintas Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme (221, 23, 31, 321 str.), atskiras juridinių asmenų formas reglamentuojančiuose įstatymuose bei Viešojo sektoriaus subjekto metinės veiklos ataskaitos ir viešojo sektoriaus subjektų grupės metinės veiklos ataskaitos rengimo tvarkos apraše, patvirtintame Vyriausybės 2019 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 135. Atsižvelgiant į tai, VAI 37 str. 3 d. atsisakytina perteklinių bei iš dalies neatitinkančių minėto reguliavimo nuostatų dėl metinių veiklos ataskaitų rengimo tvarkos. Šiuo aspektu įvertintina ir VAI 37 str. 4 d.

37. Siekiant teisinio aiškumo, tikslintina VAI 38 str. 4 d., atskleidžiant, kokio subjekto motyvai turi būti nurodyti dėl visų bylai reikšmingų aspektų.

38. Atsižvelgiant į VAI 40 str. 5 d. turinį, kaip perteklinio atsisakytina žodžio „šiuos“.

39. VAI 7 straipsnio pavadinimas tikslintinas gramatiniu aspektu (nurodant „visuose“), skyrybos požūriu koreguotina VAI 2 straipsnio 17 dalis, taip pat VAI 13 straipsnis.

40. VAI projekto 2 str. keičiamo įstatymo 34 str. 8 d. tikslintina pagal VAI 40 str. analogiją, joje nurodant, kuo vadovaujantis steigama Priežiūrą atliekančių institucijų informacinė sistema ir kokia jos paskirtis.

41. VAI baigiamosiose nuostatose yra aptariamas VAI nuostatų taikymas, santykis su kitų įstatymų reguliavimu, tačiau, atsižvelgiant į susiklosčiusią teisėkūros praktiką (žr., pvz., Turizmo įstatymą, Kibernetinio saugumo įstatymą, Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymą ir kt.), siūlytina šias nuostatas perkelti į VAI 1 straipsnį ir aptariamo VAI taikymą dēstyti kartu su nurodyta įstatymo paskirtimi. Be to, VAI 43 str., siekiant nuostatų nuoseklumo, po žodžių „Jeigu kituose“ įrašytini žodžiai „specialiuose priežiūrą reglamentuojančiuose“.

42. Siūlome įvertinti, ar pagrįstai VAI projekto 3 straipsnio 1 dalyje daroma įsigaliojimo išimtis dėl šio straipsnio 4 ir 5 dalių.

43. VAI projekto 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus. Šio nuostatos kontekste turėtų būti vertinama tai, kad VAI tekste tam tikrais atvejais yra įvardintas konkretus subjektas, nustatantis tam tikrą tvarką, t.y, vidaus reikalų ministras, pvz., VAI 2 straipsnio 6 dalis, 22 straipsnis. Pagal susiklosčiusią teisėkūros praktiką siūlome VAI nuostatose nuorodą į subjektą

formuoti abstrakčiai, pvz., Vyriausybės įgaliota institucija, atitinkamai papildant ir aptariamą pavedimą.

44. Vertinant VAI projekto 3 straipsnio 6 dalyje aptariamą viešojo administravimo įgaliojimų suteikimą asociacijoms, turėtų būti sukonkretinta, kaip suprantami „nauji“ įgaliojimai, „turimi“ įgaliojimai, t.y., atskaitos tašku laikant keičiamo įstatymo įsigaliojimą. Kartu pažymime, kad jau šiame etape yra žinoma, kad nebus objektyvių galimybių atsisakyti tam tikroms asociacijoms (pvz., teisinių profesijų savivaldai) suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų, todėl numatoma peržiūra iš esmės sukurs tik papildomą administracinę naštą.

Kartu atkreipiame dėmesį, kad pereinamosiose nuostatose (aptiamo straipsnio 5, 6 dalys) suformavus atitinkamą pavedimą Vyriausybei ar jos įgaliotai institucijai peržiūrėti suteiktus viešojo administravimo įgaliojimus yra užprogramuojamas poreikis įstatymo įgyvendinimui priimti atskirą Vyriausybės nutarimą, kuriuos atitinkama institucija būtų įgaliota atlikti peržiūrą. Mūsų nuomone, vis dėlto būti tikslinga formuoti pavedimą taip, kad peržiūra būtų atliekama pagal tam tikras valdymo sritis, o Vyriausybei būtų teikiami reikalingi teisės aktų projektai ir pririekus – peržiūros apibendrinimai.

45. VAI projekto 3 straipsnio 5 dalyje numatoma, kad juridiniams asmenims suteikti viešojo administravimo įgaliojimai turi būti peržiūrėti ir patikslinti pagal VAI reikalavimus iki 2025 m. Viena vertus, tai pakankamai ilgas laiko tarpas nuo įstatymo įsigaliojimo (2020 m.), kita vertus, nėra apibrėžta, kaip suteikti viešojo administravimo įgaliojimai bus vykdomi pereinamuoju laikotarpiu. Mūsų nuomone, siekiant užtikrinti nuoseklų VAI 5 straipsnio, kuriame reguliuojamas viešojo administravimo įgaliojimų suteikimas, taikymą, turėtų būti aiškiai aptartos pereinamosios nuostatos dėl jau suteiktų įgaliojimų vykdymo.

46. Aiškinamasis raštas tikslintinas šiais aspektais: 1) 4 p. ir 5 p. (atitinkamai ir 7 p.) nurodoma, kad VAI projektu siūloma įtvirtinti priemonių, kuriomis ūkio subjektai informuojami apie pagrindinius teisinius reikalavimus (kontrolinius klausimynus ar jiems lygiavertes priemones), taikymą, rizikos vertinimo ir valdymo sistemų naudojimą, tačiau tokių nuostatų keičiamame Įstatyme nėra; 2) 4 p. nurodoma, kad patikrinimų planavimas turi būti grindžiamas žalos teisės normų saugomoms vertybėms atsiradimo tikimybe ir potencialios žalos mastu, tačiau tokių nuostatų VAI nėra; 3) atsižvelgiant į tai, kad remiantis VAI projekto 2 str. keičiamo įstatymo 34 str. 8 d. bus sukurta Priežiūrą atliekančių institucijų informacinė sistema, tikslintinas Aiškinamojo rašto 12 p., nurodant, kiek papildomų valstybės biudžeto lėšų pareikalaus šios sistemos sukūrimas.

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Eglė Gasiūnaitė

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Ieva Peciukonienė

Eglė Gasiūnaitė, tel. 8 706 63 766, el. p. egle.gasiunaite@lr.v.lt
Ieva Peciukonienė, tel. 8 706 61 807, el. p. ieva.peciukoniene@lr.v.lt
Daiva Gubistienė, tel. 8 706 63 736, el. p. daiva.gubistiene@lr.v.lt